

36th OTDK UniDeb-IEAS round

LINGUISTICS

18 November, 2022, 10:00-11:00
room 101 (library reading room)

Committee: Dr. Pelyvás Péter, Dr. Szűcs Péter, Dr. Tóth Enikő

10:00-10:30 KARAJOS REBEKA SZILVIA: PRO OR PRO - INVESTIGATING THE COVERT SUBJECTS OF HUNGARIAN -VÁN/-VÉN PARTICIPIAL CLAUSES (SUPERVISOR: DR. SZŰCS PÉTER)

Control constructions have been widely researched in the past few decades (Landau 2013, 2015, Andrásfi 2017, Tóth 2000). In these constructions, the (usually covert) subject of the infinitival clause is referentially bound to an argument of the matrix clause. One of the main distinctions that has been made between these structures is the distinction between obligatory control (OC) and alternating obligatory and non-obligatory control (OC/NOC) (Landau 2013, 2015, 2021). OC is a local, syntactic dependency between the matrix argument and the covert subject, while NOC may display a non-local, pragmatic dependency.

In this research, I examine adjunct control constructions, specifically the Hungarian *-ván/-vén* participial clauses. Regarding these constructions, there is no agreement in the previous literature on the nature of the covert subject – *pro* or PRO. For instance, the non-finite nature of the adjunct clause supports the PRO-based analysis (NOC), while the possibility of a different overt subject in the matrix clause argues for the analysis with *pro* (no control). My research aims to add further details to the debate. The previous studies suggest that NOC PRO is more restricted to humanness, topicality and logophoricity than *pro*. (1) illustrates the restrictedness of NOC PRO to the [+human] factor as an example.

- (1) **[PRO to snow all day] would be a nuisance.*
(vs. *For it to snow all day would be a nuisance.*)
(Landau 2021)

Based on these possible restrictions, my research focuses on the effect of the humanness and topicality factors on the acceptability of Hungarian *-ván/-vén* participial clauses. I present minimal pairs to Hungarian native speakers to examine this issue:

- (2) [A fáról PRO_i/pro_i lehullván], a sárba esett a falevél.
The tree-DEL having.fallen.off the mud-ILL fell the leaf
'Having fallen off the tree, the leaf fell into the splash.'
- (3) [Mután lehullott pro_i a fáról], a sárba esett a falevél.
After fell the tree-DEL the mud-ILL fell the leaf
'After it has fallen off the tree, the leaf fell into the splash.'

If the *-ván/-vén* participial clauses have a PRO as their covert subject, the points given to the acceptability of these constructions should be significantly lower than that of their finite pairs. In the other case, there should be no significant difference in the acceptability.

I hope that this research will add further details to the general understanding of adjunct control.

Andrási, Krisztina. 2017. Következményes határozói igeneves mellékmondatok. In Gécszeg Zsuzsanna (ed.). *Lingdok 16. Nyelvészdoktoranduszok dolgozatai*.

Landau, Idan. 2013. *Control in Generative Grammar: A Research Companion*. Cambridge: Cambridge University Press.

Landau, Idan. 2015. *A Two-Tiered Theory of Control*. The MIT Press.

Landau, Idan. 2021. *A Selectional Theory of Adjunct Control*. The MIT Press.

Tóth, Ildikó. 2000. *Va-* and *ván-* participles in Hungarian. In *Approaches to Hungarian 7.: Papers from the Pécs conference*.

10:30-11:00 SÁNDOR LILLA KAMILLA: AZ -E KÉRDŐ PARTIKULÁRÓL MÚLT IDEJŰ FELTÉTELES MÓDÚ IGEALAKOT TARTALMAZÓ FŐMONDATOKBAN (SUPERVISOR: VIROVEC VIKTÓRIA)

A magyar nyelvben a főmondati *-e* kérdő partikula eső hanglejtéssel eldöntendő kérdést jelöl. Simonyi (1882), Fábri (1981), Kenesei (1992) és Grétsy–Kemény (2005) szerint az *-e* a művelt köznyelvi használatban a finit ige végére kerül. É. Kiss (2004), Kassai (1994a, 1994b), Schirm (2006), Kálmán (2015), Gyuris (2016, 2019) és Virovec–Sándor (2022) olyan szerkezeteket vizsgált, amelyek eltérnek ettől a nyelvi normától. A kutatásom célja, hogy a szakirodalomban az *-e* nem művelt köznyelvi használatával kapcsolatban megfogalmazott hipotézisek egy részét empirikus úton teszteljem. Továbbá célt volt megvizsgálni a grammatikai változókat, amik befolyásolják, hogy az anyanyelvi beszélők a főmondati *-e* kérdő partikulát a főigén (*V-e volna*) vagy pedig a *volná*-n preferálják (*V volna-e*). A felmérésben két változó volt definiálva mind a kontextusban, mind a tesztmondatokban. Az egyik az esemény bekövetkezésére vonatkozott (megtörtént vagy sem), a másik pedig arra, hogy a beszélő egy direkt kérdést direkt tett fel vagy kételyét, bizonytalanságát fogalmazta meg.

- (1) Kontextus: Ön nyert élete legfontosabb birkózó bajnokságán. Edzőjétől ezt kérdezi a díjátadó után:
Szerinted nyertem volna-e a mérkőzésen, ha nem készülök rá annyit? (3.92, 1.92)
- (2) Kontextus: Ön nem nyert a kerékpárversenyen, mert az utolsó kanyarban megcsúszott. A verseny után a következőket gondolja:
Vajon nyertem-e volna a futamon, ha nem sodródok ki az utolsó kanyarban? (3.6,1.9)

Kassai (1994b) empirikus adatok vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy a fiatalabb válaszadók képviselik a nyelvi normát, míg Virovec-Sándor (2022) ennek az ellenkezőjét találta. A dolgozatban ennek a konfliktusnak a feloldására empirikus adatokat közlök az életkor és a partikula használatával kapcsolatban. A felmérésemmel továbbá célom volt adatokat gyűjteni olyan szerkezetekkel kapcsolatban, amelyekben az -e a tagadószóhoz (*nem-e*), az igekötőhöz (*e/-e*), valamint a határozószóhoz kapcsolódik (*ott-e*), továbbá amelyekben egyszerre fordul elő két partikula (*nem-e tudnál-e*). A szerkezetek közötti korrelációanalízissel célom volt azt a feltételezést tesztelni, mely szerint, ha egy anyanyelvi beszélő elfogad egy nem művelt köznyelvi formát, akkor valószínűleg többet is (Schirm, 2006). A Likert-skálán való értékelésen túl a válaszadók kijavíthatták azokat a mondatokat, amennyiben úgy érezték, hogy a meghatározott szituációban egy másik mondat jobban kifejezte volna a kívánt jelentést. A dolgozatomban a kvantitatív adatok statisztikai elemzésén túl a javítások relatív gyakoriságát is tárgyalom és ezeket összehasonlítom a tesztelt szerkezetek esetében.

Felhasznált irodalom

- É. Kiss Katalin. *Anyanyelvünk állapotáról*, Budapest, Osiris Kiadó, 2004, pp. 17-22.
- Fábricz Károly. "Az -e kérdő partikula." *Magyar Nyelvőr* 105, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1981, pp. 447–451.
- Grétsy László – Kemény Gábor. *Nyelvművelő kézisztár*. Budapest, Tin-ta Könyvkiadó, 2005.
- Gyuris Beáta. "A magyar nyelv tagadósós eldöntendő kérdő mondatainak jelentéséhez." *Jelentés és nyelvhasználat* 3., 2016, pp. 169-190.
- Gyuris Beáta. "Két magyar kérdő konstrukció interpretációjához." *Jelentés és Nyelvhasználat* 6/2, 2019, pp. 73–84.
- Kálmán László. "Jól hangzott is volna, ha nem így mondtam volna", *Nyelv és Tudomány*, 2015, <https://www.nyest.hu/hirek/jol-hangzott-is-volna-br-ha-nem-igy-mondtam-volna>.
- Kassai Ilona. "Az -e kérdőszó vándorlása." *A magyar nyelvi norma érvényesülése napjaink nyelvhasználatában*, 1994a, pp 125–130.
- Kassai Ilona. "Nyelvi norma és nyelvhasználat viszonyáról az -e kérdőszó mondatbeli helye(i) kapcsán." *Magyar Nyelv* 90, 1994b, pp. 42–48.
- Kenesei István. "Az alárendelt kérdések szerkezeti tulajdonságai." *Strukturális Magyar Nyelvtan 1, Mondattan*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1992, pp. 529-713.
- Schirm Anita. "Az -e kérdő partikula nyomában." *LingDok* 5., *Nyelvész-doktoranduszok dolgozatai*. Szeged, JATEPress, 2006, pp. 131–153.
- Simonyi Zsigmond. *A magyar kötőszók, egyuttal az összetett mondat elmélete. Második kötet. Az alárendelő kötőszók első fele. A hogy és -e kötőszók*. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1882.
- Virovec Viktória – Kamilla Lilla Sándor. "Az -e kérdő partikula használatáról múlt idejű feltételes módú igealakot tartalmazó beágyazott mellékmondatokban". *Jelentés és Nyelvhasználat* 9/1:89–132, 2022. doi:10.14232/JENY.2022.1.5